

2023 ий – Педагогын да наставникын идалыкышт

«Ачайлан кугу пöлек лиеш ыле»

«... Мылам кумдан палыме педагог Константин Ушинскийын шонымашыже эн чот лишыл. Тудо каласен: тунемше-влак шинчымашым туныктышо-наставникын ямде материалже почеш огыл, а шке гыч налаш тыршат гын, лектыш кугурак лиеш. Сандене педагогын тун задачиже – тунемме пашам чыла могырымат грамотнын организоватлаш». Тыге возен «Руш йылме да литератур уроклаште усталык моштымашым вияндымаш» инноваций теме дене паша опытшо дене палдарыме материалыштыже Россий Федерацийысе общий образованийын почётан пашаенже, Марий Элын сулло туныктышыжо, Морко посёлкысо 2-шо №-ан школышто руш йылмым да литературым туныктышо Эльза СЕМЁНОВА (снимкыште). Тенийысе республик кукшытан Августысо образовательный форумышто Марий Элым вуйлатыше тудым «Марий Эл Республикын калык туныктышыжо» чап лум дене палемден. Уста педагог дене лач тунамак мутым вашталташ йон лектын.

«Мыйын йочам-влак чылан туныктышо лийыт»

Морко район Изи Морко ялыште шочын-кушшо удыр Нурүмбал кыдалаш школ деч вара Марий кугыжаныш университетын историй-филологий факультетшын руш филологий полкашкыже тунемаш пурен. Тидланже тунар орман огыл, вет йоча годсо жапыштыже Изи Моркышто марла кутыренит гынат, пырля руш-шамыч иленит. А Нурүмбал кыдалаш школыштыжо гын тун шотышто рушла мутланыме, вет удыр татар йоча-шамыч дене пырля руш классыште шинчымашым поген. Чыла тидат, очыни, Марий кугыжаныш университетын руш филологий полкашкыже тунемаш пураш кумылым шочыктен. Но молан лач туныктышылан? Тидлан Эльза Артемьевна тыге каласыш:

– Ачай Артемий Петрович

посёлкыштак верланыше 2-шо №-ан школыш класс деч ордыжсö паша дене организаторлан куснаш темленит.

огыл» занятийым эртараш поснак йöрата. Мутлан, тиде урок-спектакль, урок-концерт, урок-диспут, урок-путеше-

пиадылаште сай шинчымашым ончыктенит да кызытат тыгак. Мутлан, 2009-2012 ийлаште руш йылме да литератур дене район кукшытан уш-акыл танасымашыште вич сенгыше ден 20 призёржо лийыныт, республик кукшытаныште – ик призёр. 2012-2013 ийлаште дистанций йон дене эртыше всероссийский олимпиадыште Мария Филиппова руш йылме дене сенгышыш лектын, тудак да Анастасия Муравьёва литератур дене призёр лийыныт. Эльза Артемьевна тунемшыже-влак тыгак түрлө поэзий, сылымут конкурслаште ойыртегалтыт. Пытартыш ийлам ончалаш гын, Софья Алексеева 2019-2020 тунемме идалыкыште литератур дене республик кукшытан конкурсышто сенгышыш лектын гын, 2020-2021 да 2021-2022 ийлаште тудо призёр лийын. Тыгак Дарья Яковлева ты предмет денак кок ий почела сенгышыш лектын.

«Тунемшын сенымашыже – туныктышын сенымашыже», – арам огыл ойлат. Кеч-могай туныктышылан тиде куан веле огыл, эше туныкташ кумыландыше шергакан тат.

Предметлам туныктымо деч посна Эльза Артемьевна эреак класс вуйлатышын сомылжым шуктен. Туныктымо пашаште икымше ошкылым

тоштерлашкышт огеш кошт ыле. Корнышкыжо лектыт пелашыже Родион Александрович дене пырля. Тымарте ынде нуно кушто гына лийын огытыл! Лев Толстойн, Александр Пушкинын, Михаил Лермонтовын, Михаил Шолоховын, Иван Тургеневын, Антон Чеховын да моло руш писатель ден поэт-шамычын илыме кундемшыкышт миен толыныт. А тений нуно Санкт-Петербургышто верланыше Пушкинский тоштерыште ончен коштыныт, умаште Пятигорскыш, Михаил Лермонтовын дуэль лийме верышке, миеныт.

– Мыланем нунын илыме кундемшыште лияш, коштмо корныштым шке шинчам дене ужаш онай. А пелашем, мөнгө пöртылмеке, произведенийыштым лудаш кумыланеш, – ойла уста туныктышо. – Йоча-влакат вучат веле. Кенез каныш деч вара, сентябрьыште, школыш толамат, нуно «Эльза Артемьевна, кушко миен толында? Ончыктыза, каласкалыза!» манит.

Туныктымо пашаште мо эн тун?

– Эн тун – туныктышо йоча-влакым йöратышаш. Тунам гына нуно тудымат йöраташ тунгалыт, – ойла Эльза Артемьевна.

